

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik Postbus 2235 6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Ton Breuls	Voorzitter	00-3212454059	<i>tbreuls@skynet.be</i>
Joep Orbons	Secretaris	043-361 87 93	<i>jorbons@xs4all.nl</i>
Norbert Hensing	Bestuurslid	00-324-2751356	<i>nhensing@belgacom.be</i>
Rik Bastiaens	Bestuurslid	00-3212-210639	<i>rik.bastiaens@pandora.be</i>
Erik Honée	bestuurslid	043-325 61 10	<i>honee_houben@onetelnet.nl</i>

E-mail SOK:

sok@nhgl.org

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". www.subbrit.org.uk

Bestuur Stichting ir D.C. van Schaik:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 361 87 93	<i>jorbons@xs4all.nl</i>
Desirée Schoenmakers	Secretaris	043 - 321 65 06	<i>d.schoenmakers@wanadoo.nl</i>
Pierre Hardy	Penningmeester	043 - 363 75 91	<i>pfg.hardy@hetnet.nl</i>
Wilfred Schoenmakers	Bestuurslid	043 - 344 07 41	<i>W.Schoenmakers@mw.unimaas.nl</i>

E-mail Stichting ir. D.C. van Schaik:

vanschaikstichting@nhgl.org

Technische commissie Stichting ir D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Plateauweg 7, 6212 EA Maastricht, Telefoon: 043 - 3218473

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Telefoon: 00 - 3212454059

Redactie SOK-Info:

Fons Leunissen, Wijnbesstraat 105, 6543 TL Nijmegen, Telefoon: 024 - 3781820
E-mail: sok-info@planet.nl

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is. De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september, en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: Optimus 200 (Eigenaar: H. Geraeds Foto:G.Seegers)

Adressen, mededelingen en oproepen

Nieuwe SOK-leden

- Bert Duchateau: Kruisherenstraat 25, 3770 Herderen/Riemst, België,
Tel: 00 32 12 457694,
e-mail: bertduchateau@hotmail.com

- Valentijn Heijnen: Antoon Lipkensstraat 28, 6221 AT Maastricht,
tel: 043-3251472, mobiel: 06-44390809,
e-mail: valentijn_heijnen@hotmail.com

Adreswijzigingen

- Marc Derix: Tournebride 3 bus 5, B 3620 Lanaken, België
- Desiree Schoenmakers, Hofweide 12, 6374 EP Landgraaf

Nieuw e-mailadres

- Jo Schrijnemaekers: 26joseph@skynet.be

Programma ledenavond vrijdag 9 mei

Het bestuur heeft geen programma medegedeeld aan de redactie en was ook niet bereikbaar voor vragen hierover. We laten ons dus maar verrassen! De plaats is zoals gewoonlijk het Natuurhistorisch Museum Maastricht en de aanvangstijd half acht. Zeker is in elk geval wel, dat er na afloop gelegenheid is tot een gezellig samenzijn in het museumcafé onder het genot van een verfrissing.

Rectificatie

[[aanpassing verwerkt](#)]

Onder het verslag van de paleocursus in SOK-Info 104, stond een verkeerde naam. Niet Erik Honée had het artikelje geschreven, maar Rik Bastiaens, die ook de betreffende cursus georganiseerd had. Sorry Rik!

De redactie

Excursie Gemeentegrot gaat voorlopig niet door

Het voor in augustus geplande bezoek aan de Gemeentegrot zal niet doorgaan. De vele andere activiteiten in het kader van 25 jaar SOK en de drukte van het toeristenseizoen maken de excursie onmogelijk. Er zal gekeken worden of ze wellicht op een later tijdstip alsnog kan plaatsvinden.

Het bestuur

Oproep aan de Caestertliefhebbers

Elke bergloper heeft wel een favoriete groeve die hij koestert op een warm plekje in zijn hart. Voor mij is dat de Caestertgroeve en ik ben op zoek naar SOK-leden die, net als ik, Caestert als hun specialiteit willen beschouwen. De bedoeling is om informatie uit te wisselen en elkaar te helpen bij onderzoek en fotograferen. Verder zou de groep Caestertliefhebbers kunnen zorgen, dat de groeve ook ná de grote SOK-schoonmaakactie, die later dit jaar zal plaatsvinden, opgeruimd blijft. Anders is het daar binnen de kortste keren weer een hopeloze zooi! Uiteraard zijn ook andere ideeën zeer welkom.

Rob Heckers, 043-3438171, robmac@planet.nl

Vel sluitzegels met afbeelding van "Grot St. Pietersberg" gezocht

Ooit is er een vel sluitzegels uitgegeven met afbeeldingen van Maastrichtse bezienswaardigheden. De zegels zijn gedrukt door "Goffin" te Maastricht. Er is ook een afbeelding bij van de "Grot St. Pietersberg". Jan Paul van der Pas is al jaren op zoek naar dat vel zegels en vraagt of iemand weet waar hij het zou kunnen vinden (en verkrijgen).

Het hierbij afgebeelde deel uit het vel is een kopie...van een kopie...van een kopie, die Jan Paul uit Australië toegestuurd kreeg, dus de kwaliteit is niet meer zo best.

Reacties graag naar: J.P. van der Pas, Vauwerhofweg 3633 CB Schimmert, 045-4041600, jpgvanderpas@hetnet.nl

Foto's van vleermuizen gevraagd

In verband met het maken van een schoolboek/cd-rom, is een docent op zoek naar enkele foto's van vleermuizen. Dus wie van jullie kan (en wil!) hem foto's van vleermuizen leveren? Het gaat hier overigens niet om een commerciële uitgave. Wil je nog wat meer weten of heb je interesse? Laat dan even iets weten.

Erik Honée, tel: 043-3256110, e-mail: honee_houben@onetelnet.nl

Redactioneel

Wat gaat de tijd toch snel! Dit is alweer de laatste SOK-Info van dit SOK-jaar. Voor het team van de SOK-Info is er echter toch nog heel wat werk aan de winkel, want Rob Heckers, Erik Lamkin en Fons Leunissen zullen flink aan de slag moeten gaan met de "Steunpilaar", het orgaan van de Van Schaikstichting. Rob en Erik werkten al langer mee aan de totstandkoming van dat fraaie blad en Fons heeft zich nu bij hen gevoegd, zodat deze inmiddels voortreffelijk op elkaar ingespeelde drieenheid nu ook daar helemaal compleet is.

De aloude stelregel "Alle goede dingen in drieën", komt ook tot uiting in het volgende: Inmiddels zal het "SOK-SILHOUET" bij iedereen in de bus zijn gevallen. Deze tien pagina's tellende enquête is verdeeld in drie delen, want het doel van het SILHOUET is driedelig:

- 1. De samenstelling van de huidige SOK vastleggen: leeftijd, beroepsgroep etc., van de leden.
- 2. "Klantenbevraging": Wat de leden vinden van het functioneren van het bestuur, van de interne informatie-uitwisseling, van de toegankelijkheid van elkaars onderzoeksgegevens etc., etc. Hierbij kunnen de leden suggesties doen voor eventuele verbeteringen.
- 3. Een "cultuurhistorische" vragenlijst over het fenomeen "berglopen": Wat is berglopen nu eigenlijk precies en wat betekent het voor diegenen die zich ermee bezig houden.

De verzamelde gegevens zullen onverwerkt in het SOK-archief worden opgeslagen en er zal tevens een becommentarieerd overzicht worden gepubliceerd van de verwerkte enquête. Het spreekt vanzelf dat het van cruciaal belang is, dat zoveel mogelijk leden de enquête invullen! Ook de gegevens en meningen van leden die niet tot de "harde kern" behoren, zijn natuurlijk zeer belangrijk voor een volledig beeld. De ingevulde formulieren moeten vóór 1 juni worden teruggestuurd naar de redactie van de SOK-Info. Doen!

Tot slot: In deze SOK-Info vindt de lezer een artikeltje dat aantoont dat de moderne techniek langzamerhand ook steeds meer in onze soms tijdloos lijkende groeven doordringt. We hadden al de "Cave -cam" en nu blijkt er ook een "Groeve-verrekijker" te zijn uitgevonden. Verder heeft de redactie geruchten vernomen over een vernuftige "Cave-radio", waar je de exacte ligging van een ondergrondse gang mee kan bepalen. Heel leuk speelgoed voor grote jongens en op z'n tijd ook nog eens erg nuttig bij onderzoeken! Maar let op: zoals bij alle nieuwe gadgets, kan men er op een gegeven moment niet meer zonder! De bergloper van de

toekomst zal dus uiteindelijk een robotkar op rupsbanden nodig hebben, om zijn talrijke elektronische benodigdheden te torsen. Tegen die tijd zal deze redactie echter waarschijnlijk al zijn overgegaan van het tijdelijke ondergrondse naar het eeuwige ondergrondse.....

De redactie

Bestuursnieuws

Op 19 maart zat het SOK-bestuur bij Erik thuis aan de grote tafel voor groot overleg. Op de agenda stond de veelbesproken bestuursvernieuwing. Maar het is alsof de duvel ermee speelt, want Norbert Hensing meldde zich op het laatste moment af en Ton Breuls gaf te kennen dat hij heel vroeg was opgestaan en dat hij ook de volgende dag weer om vier uur 's ochtends eruit moest voor zijn werk. Hij wilde dus erg graag vroeg naar bed. We hebben toen dus alleen de mededelingen kunnen behandelen, want voor een bestuursverandering is een voltallig bestuur en ruime spreektijd nodig. Zodoende waren we al om half tien klaar met vergaderen!

Hier een korte opsomming van de besproken punten:

- De op stapel staande jubileumactiviteiten (waaronder: een excursie in het Avergat en een in de Lacroixberg, het publieksweekend en de barbecue).
- De Inventarisatie Ingangen (IKL-plan): Dit project loopt heel goed en is ook erg leuk!
- Inventarisatie van de Bosberg: Zie elders in deze SOK-Info.

De volgende bestuursvergadering is voor 23 april gepland.

Erik Honée

Nieuwe Folder van SOK en Van Schaïkstichting

Inmiddels alweer een paar maanden geleden is de "eerste echte", geheel vernieuwde gezamenlijke folder van de SOK en de Van Schaïkstichting uitgekomen. Hij is bedoeld voor iedereen die lid wil worden van de SOK, donateur wil worden van de Van Schaïkstichting, of belangstelling heeft voor groeven in het algemeen. De nieuwe folder is ontworpen door André Terlingen van Grafisch Bureau Zuiderlicht. Hij heeft volgens een gewaagd, modern concept een folder gemaakt die de groeven op hun best laat uitkomen. Verder is het onderscheid tussen de SOK, die zich richt op studie van de groeven, en de Van Schaïkstichting, die zich wijdt aan het behoud en beheer van groeven, uitstekend weergegeven. Een schuine streep, die op enkele pagina's dwars door de foto's loopt, symboliseert die scheiding in de eenheid.

De folder is "tijdloos", dus zonder datums, zodat hij nog jaren gebruikt kan worden. Verder zijn nu, naast de adressen van de SOK en de Van Schaïkstichting, ook nog de adressen van onze moederorganisatie het NHGL en het Natuurhistorisch Museum Maastricht vermeld.

Bij deze SOK-Info is een exemplaar van de folder gevoegd. De foto op de voorkant

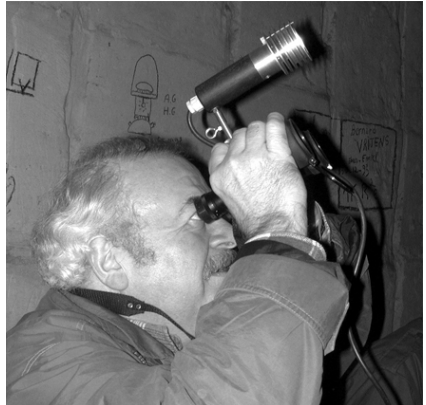
is door een SOK-lid gemaakt in een groeve in ons Mergelland. We willen niet weer een prijsvraag uitschrijven, maar wie ons kan vertellen in welke groeve deze foto gemaakt is, zal op de volgende SOK-ledenavond in het zonnetje worden gezet. Oplossingen kunnen aan de redactie van SOK-Info worden doorgegeven.

Met dank aan Grafisch Bureau Zuiderlicht voor de genereuze sponsoring, waardoor deze prachtige folder voor een schijntje van de werkelijke kosten tot stand kon komen.

Joep Orbons

Een interessante berglopersuitvinding

Op een vrijdagavond liep ik wat te dolen in de Zonneberg, toen ik plotseling een toch wel héél erg vreemd tafereel voor mij zag: Iemand speurde de wanden af met een verrekijker, waarop een zeer kundig zelfgemaakte schijnwerper gemonteerd was. Wat men door de verrekijker bekeek, werd dus ook meteen verlicht. De kijker kon al scherpstellen vanaf vier meter, hetgeen volgens de eigenaar Johan Moors niet iedere verrekijker zomaar kan. Nieuwsgierig als ik ben, wilde ik het natuurlijk heel graag ook zelf eens proberen. En inderdaad.....je kon alle opschriften en dergelijke perfect zien en zelfs de kleinste krasjes waren nog goed zichtbaar!

Prachtig, wat berglopers allemaal verzinnen...

Ger Goessens.

25 jarig jubileumVleermuizencursus 14 en 15 maart 2003

Op vrijdagavond 14 maart 2003 zwermde de SOK-kers in groten getale tezamen in de collegezaal van het Natuurhistorisch Museum. Het was wederom een avond in het kader van het 25-jarig jubileum en ditmaal kwam men luisteren naar Johan Willems, die aan de hand van klank en beeld uitvoerig uitleg gaf over de (groeve)vleermuizen.

Johan zijn fascinatie voor vleermuizen is twintig jaar geleden ontstaan, toen hij de ondergrond van Zichen verkende. Hij kon zich in die tijd slechts uitsluitend via buitenlandse literatuur verdiepen in het doen en laten van de "handvleugeligen", zoals vleermuizen in de biologie genoemd worden. Het zijn nuttige bestjes, die in de nachtelijke uren de insecten vangen waar ze van leven. Een doorsnee vleermuis vangt zo circa 6000 insecten per nacht! Deze zoogdierdjes oriënteren zich door sonar. En dat kunnen ze als geen ander. In de koude maanden van het jaar zoeken ze een overwinteringsplaats op. Afhankelijk van de soort overwinteren ze in grotten en constructies of in bomen.

Een reeks van bijzonder fraaie dia's (ter beschikking gesteld door de heer Benny Odeur, vleermuisfotograaf) toonde gedetailleerd de verschillende kenmerken van

Gewone grootoor; je ziet hier het binnenoor (tragus) vooruitsteken, de "echte" oren zijn onder de vleugels weggeklapt. (Foto: E. Honée)

Johan geeft uitleg aan Wil Ramakers. (Foto: E. Honée)

Determinerende factoren, al dwaalde Wil hier eventjes af van het onderwerp (Foto: E. Honée)

SOK 25 ²⁰⁰²
1977

Groepsfoto, 15 maart 2003 Lacroixgroeve, Zichen (B) (Foto: E. Honée)

vleermuizen. Om vleermuizen uit elkaar te houden, let je op: de grootte van het beestje, de kleur van het snoetje (Johan: "Kleur kan ik niet zien, want ik ben kleurengestoord. Maar pas op, alléén kleuren!"), de vorm van de oortjes, de grootte van de pootjes en nog diverse andere determinanten. Johan hield een helder en humoristisch betoog, met een overduidelijke Belgische tongval. Dat het publiek zeer betrokken was bij zijn verhaal, bleek uit de vele vragen die gesteld werden. Aan de hand van een a4-tje dat was uitgedeeld, kon je de kenmerken nog eens terugzoeken en dat bleek ook heel handig tijdens het "practicum"-gedeelte in de Lacroixberg dat de volgende ochtend zou plaatsvinden. Na een luid applaus werd de lezing beklonken in het SOK-...eh,...Museumcafé.

's Anderendaags, Zaterdag, werden we - volgens goed Belgisch gebruik - al vroeg in de kroeg te Zichen verwacht. Boven een dampende kop koffie wachtte Johan geduldig op de SOK-kers die het praktijkgedeelte van zijn cursus zouden gaan bijwonen. Uit veiligheidsoogpunt werd geregistreerd wie mee de berg in ging en even later vertrok het hele gezelschap naar de groeve. Daar gaf Johan eerst een korte uitleg over dit zeer uitgestrekte gangenstelsel met de talloze eeuwenoude opschriften. Johan wees ons bijvoorbeeld op een opschrift uit 1748. In dat jaar moest de bevolking van Zichen tijdens het beleg van Maastricht haar toevlucht zoeken in de gangen, om onder te duiken voor fouragerende vijandelijke troepen. Die waren niet alleen op zoek naar voedsel, maar er werden doorgaans ook mannen opgepakt om te helpen bij de belegeringswerkzaamheden. Het zal deze gemeenschap nog decennia gekost hebben om de aldus opgelopen schade van deze ramp in te lopen.

Recentelijk is er nog een gedeelte van de Lacroixberg ingestort, maar daar bleven wij natuurlijk weg. Vooraan in de groeve waren er al meteen veel verschillende vleermuizen in winterslaap waar te nemen. Wij konden ze dus rustig goed observeren, zonder ze te storen. En ook al zouden we ze door onze belangstelling gewekt hebben, dan was er nog geen nood, want buiten was de lente al aangebroken en was er dus voedsel genoeg voor de vleermuizen.

Met de uitleg van gisteren nog vers in het geheugen, kwamen we al een heel eind. Er werd gezocht naar verschillende soorten vleermuizen en telkens werd in het kort herhaald welke kenmerken deze vleermuissoort typeren. Zo is de Vale Vleermuis erg groot, heeft de Gewone (bruine) Grootoor twee grote oren (los van elkaar) en heeft de Watervleermuis een roze snuit, terwijl de Baardvleermuis juist een donker snoetje heeft, maar weer kleinere pootjes dan de eerder genoemde Watervleermuis. Al gauw ontstonden levendige discussies onder de leden, over welke soort vleermuis nu weer werd aangetroffen. Dan werd Johan erbij gehaald, die deskundig uitsluitsel gaf. Ger Beckers deed aan het eind van de excursie een oproep om vleermuistellers te werven voor het volgende seizoen. (Dus SOK-leden die graag komende winter bij de wintertellingen aanwezig willen zijn, kunnen in het najaar met Ger contact opnemen.) Onder het motto "moe maar voldaan", keerden wij weer terug naar het café, om daar de vermoeide nekspieren weer aan hun normale stand te laten wennen.

Johan, nogmaals hartelijk bedankt voor deze leerzame, maar vooral leuke cursus. Je zou een vleermuisje naar je vernoemd moeten krijgen! (Pipistrellus Willems?)

Joep Orbons en Erik Honée

Vrijwilligers gevraagd voor stand van de SOK en de Van Schaik-stichting

Afgelopen september hebben de SOK en de Van Schaikstichting een bijzonder positieve bijdrage geleverd aan de Groene Week op de Sint Pietersberg. In het kader van een kinderspeurtocht over de berg, was een informatiestand ingericht, werden rondleidingen gegeven in de keldertjes van Slavante en was er de gelegenheid om mergel te zagen met een oude blokzaag. De stand werd bemand door Marcel Weiland en Joep Orbons. Ook Willy Colen heeft enkele groepen rondgeleid in de keldertjes. De mergel was gratis door de ENCI

verstrekt en de originele blokbekerszaag was door Peter Kleijnen beschikbaar gesteld.

Op 14 september a.s. wordt weer een Groene Week georganiseerd. Ditmaal kan er geen post ingericht worden bij een groeve en zal de stand gewoon ergens langs de route op de Sint Pietersberg komen te staan. Wie van de SOK-leden heeft zin om mee te doen aan deze presentatie? We moeten een activiteit bedenken voor kinderen en die dag de informatiestand bemannen.

Gaarne opgeven bij Joep Orbons

Excursie Kring Heerlen in de Koelenboschgroeve

Een groep van ongeveer dertig leden van Kring Heerlen van het Natuurhistorisch Genootschap bezocht op 6 april jl. de Koeleboschgroeve. Het was gepland dat Ed de Groot deze excursie zou leiden, maar door omstandigheden moest hij verstek laten gaan. De genootschapsleden uit de omgeving van Heerlen werden toen in drie groepjes verdeeld en rondgeleid door de aanwezige SOK-leden, die ieder vanuit hun eigen specialisatie vertelden over aspecten van deze boeiende groeve. Zo is er geologische informatie gegeven en is er vanalles over de geschiedenis en de wijze van ontginning verteld. Verder waren er meerdere personen aanwezig, die heel veel van vleermuizen afweten en dank zij de cursus vleermuisdetermineren van Johan Willems, (Zie elders in deze SOK-Info) konden alle aanwezig SOK-leden nu ook een woordje meepraten over de vleren. Die beestjes waren nog in groten getale aanwezig in de groeve. Er werden vooral veel Ingekorven Vleermuizen gesignaleerd en dat is ook logisch, want zij zijn immers de langslapers onder onze vliegende vrienden. Behalve die slaapkoppen werden er ook nog enkele vliegende,

parende en kruipende vleermuizen waargenomen.

Met dank aan de SOK-leden: Ger Beckers, John Caris, Walther van der Coelen, John Hageman, Rob Heckers, Erik Honée, Martin Hoogerwerf, Peter Jennekens, Olaf op den Kamp, Erik Lamkin, Henk Ramakers, Marcel Weiland en Ger Wishaupt.

Joep Orbons

Inventarisatie Bosberg: de stand van zaken

In de vorige SOK-Info beloofde ik jullie uit te nodigen om mee te doen aan de inventarisatie van de Bosberg. Tijdens het ter perse gaan van die oproep deden zich echter ontwikkelingen voor die deze belofte teniet deden. Vandaar dat jullie geen uitnodiging op jullie deurmat hebben gevonden. Op vrijdag 14 februari heb ik voor de zoveelste maal geprobeerd om voor de SOK permissie te krijgen om de groeve te mogen inventariseren. Geheel onverwacht kreeg ik toen opeens wél toestemming! De maandag daarop, dus twee dagen later al, zouden we de groeve mogen bezoeken. Dit zou voor de SOK de enige kans zijn om de groeve te bekijken, voordat de asbestsanering van start zou gaan. In allerijl heb ik toen enkele SOK-leden gebeld, de bij het Recreatief Berglopen aanwezige Sokkers gevraagd en een oproep gedaan via Joep Orbons, die vrijdagavond een bijeenkomst had met de "groeve-ingangenclub" van het IKL-plan. Zo was toch al gauw een compleet team gevormd. Zelf kon ik niet van de partij zijn en ik heb bestuurslid Norbert Hensing gevraagd om mij als coördinator te vervangen.

En zo kwam het, dat slechts een zevental SOK-kers de groeve hebben bezocht. Helaas moet de rest van de SOK-leden, ondergetekende inclusief, nog jaren wachten met een bezoek aan de Boschberg, want pas na de saneringwerkzaamheden mogen de gewone stervelingen de groeve weer betreden.

Erik Honée

Bezoekers opgespoord: Margareta van Brederode

Een klein stukje geschiedenis ter inleiding: Thorn, het bekende "witte dorp", is gelegen in Limburg, aan de rechteroever van de Maas. Eind 10e eeuw werd hier een benedictijns nonnenklooster gesticht door een zekere Ansfried, graaf van Hoi en zijn vrouw Hilonde, gravin van Strijen. Dit nonnenklooster werd later een kapittel van kanunnikessen die geen kloostergelofte hoefden af te leggen. Na de dood van zijn vrouw werd Ansfried (in 995) bisschop van Utrecht en schonk hij een deel van zijn bezittingen aan kloosters, kerken en het rijk. Zijn dochter Hildewardis bleef de scepter zwaaien over het stift Thorn. In de 13e eeuw verkreeg Thorn stadsrechten en groeide het plaatsje zelfs uit tot een onafhankelijk vorstendom, met aan het hoofd een vorstinabdis. Deze viel als soeverein vorst rechtstreeks onder het gezag van de Duitse keizer. Het stift Thorn bleef echter, ondanks deze status, altijd klein van omvang.

Margaretha van Brederode werd in 1514 geboren in het slot Batenstein te Vianen, als zesde van twaalf kinderen. Op 17-jarige leeftijd werd zij gekozen tot 18e vorstinabdis van Thorn. Zij heerste van 1531 tot 1577 over het kleine vorstendom. Margaretha was, net als haar collega-abdissen, van goede (adellijke) komaf en het geslacht van Brederode had in de Nederlanden behoorlijk wat in de melk te

brokkelen. Onder haar bewind werden gouden en zilveren munten geslagen van een niet al te beste kwaliteit (slecht gewicht en gehalte), waardoor er regelmatig problemen waren met het Duitse rijk over het recht van de muntslag. Thorn werd daarom meerdere keren voor het "kammergericht" gedaagd.

Margaretha overleed in 1577 te Thorn. Het opschrift staat in Zonneberg, niet ver van de zogenaamde 2e kapel. Er staat enkel haar naam en het jaartal 1564. Wat de reden van haar bezoek kan zijn geweest, laat zich slechts raden

John Caris

Internetsite Subterranea Britannica

Vanaf dit nummer wordt op adrespagina vóór in de SOK-Info het adres van de internetsite van "Subbrit" vermeld. Voor wie die site nog nooit bezocht heeft: het is beslist een aanrader voor liefhebbers van "all man-made and man used underground places". Er worden op de internetsite zo'n vijftig ondergrondse sites besproken en getoond (prachtige foto's!), waaronder ondergrondse transport-systemen, militaire complexen en diverse soorten mijnen en groeven. Smullen! www.subbrit.org.uk

Een oude reisbeschrijving van de Sint Pietersberg (III)

In 1899 verscheen te Edinburgh het door David S. Meldrum geschreven "Holland and the Hollanders". Hij begint het deel over de zuidelijke provincies met de volgende lovende woorden:

Brabant and Limburg, the southern provinces, for the most part lie away from the route of the traveller who makes the railway journey round about Holland. Of Limburg I can speak from repute only." You must see Limburg. Limburg is the garden of Holland", so the stranger is told by his Dutch acquaintances, who prove to him, thus, that he need not expect to find anything typical of Holland there. It is, of course, because it offers a contrast to their own districts that the Dutch in the centre and north are enthusiastic about it.

Na nog even uitgelegd te hebben dat Limburg de "tuin van Nederland" wordt genoemd omdat de exquisite asperges daar vandaan komen en omdat de aardbeien er eerder rijp zijn dan in de rest van het land, vervolgt hij zijn beschrijving met wat opmerkingen over de steenkoolwinning in de mijnen. Hij schrijft dat de opbrengst nog maar erg klein is en dat de kolen slechts in de regio zelf worden gebruikt. Dat moet zeer verwonderlijk zijn geweest voor de Brit, aangezien steenkool in zijn land reeds van cruciaal belang was geworden door de industriële revolutie, die daar veel eerder plaatsvond dan bij ons.

Via de beschrijving van de mijnen, zijn we dan aangeland bij de onderaardse kalksteengroeven:

Near Maastricht are the tufa quarries of the St. Petersberg, with I know not how many thousands of of labyrinthine passages, extending to I know not how many miles; grottoes in which, according to the guide-books, the temperature is always at about 50 degrees Fahr., and no animal or plant life exists; to which rather dreary picture the color of human interest is lent by the thought of the peasants flying to the cattle in times of the great wars.

Meldrum is zelf niet in Limburg geweest, hetgeen blijkt uit "Of Limburg I can speak from repute only" in het eerste fragment. Uit het tweede fragment blijkt verder, dat hij gegevens ontleende aan allerlei reisgidsen: "according to the guide books". Hij heeft zijn kennis dus van horen zeggen en uit boeken en daarom zullen we hem het nogal negatieve beeld en de misvattingen over onze ondergrondse kalsteengroeven maar vergeven. Als hij in de gelegenheid was geweest om er zelf eens rond te kijken, had hij kunnen zien dat er wel degelijk planten en dieren voorkomen en dat het ook beslist niet zo'n "dreary", akelige, oorden zijn als hij schreef. Wellicht was hij dan zelfs in de ban gekomen van de mysterieuze onderaardse landschappen van Zuid-Limburg.

Fons Leunissen

Militaire "bergbeklimmers" anno 1934

Jaques Maes stuurde ons de bijgaande opmerkelijke foto met daarbij de volgende toelichting:

"Op de originele foto die in mijn bezit is, staat op de achterkant met potlood geschreven: "St. Pietersberg 1934". Op dit leuke kiekje zijn Nederlandse militairen te zien die in complete uitrusting - met helm, geweer en ransel - oefenen. Ze dragen verder nog de toen gebruikelijke "poetties" (beenwindsels). Op welke locatie van de St. Pietersberg deze foto is gemaakt, is me niet bekend en ik weet ook niet wie de maker van van deze foto is."

"Subterranea", het nieuwe magazine van Subterranea Britannica

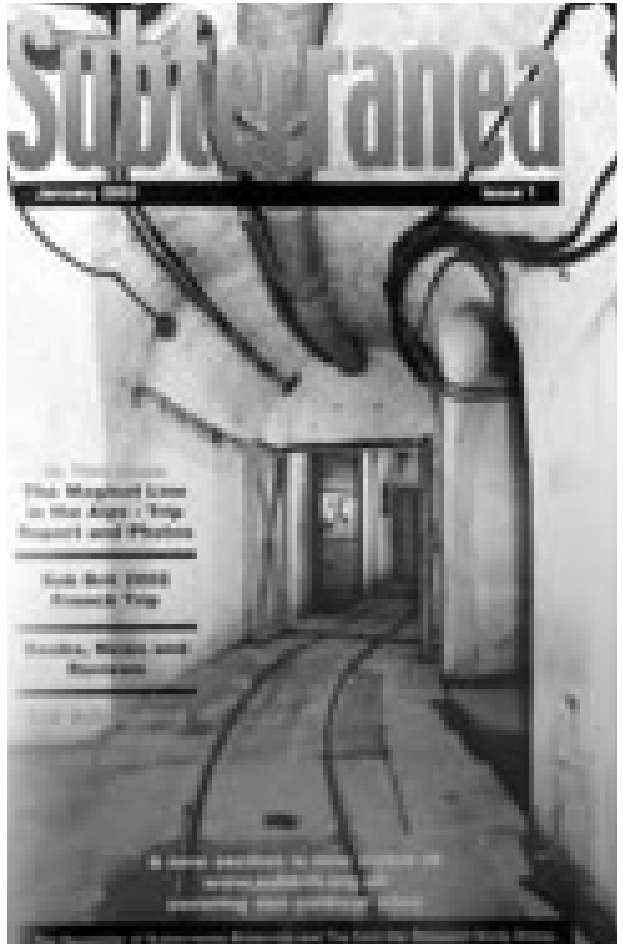
Het eerste nummer van "Subterranea" ziet er erg indrukwekkend uit. Het heeft een mooie kleurendruk voorpagina en bevat een aantal interessante artikelen over de twee hoofdonderwerpen waar Sub Brit de laatste tijd voornamelijk haar energie in steekt: Ten eerste ondergrondse groeven, mijnen en tunnels en ten tweede bunkers en andere militaire installaties van tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Vooral onderwerpen met betrekking tot bunkers e.d. vormen de afgelopen jaren de hoofdmoot van het werk van Sub Brit. De eerste editie van het magazine bevat dus, naast uitgebreide overzichten van nieuws en recente publicaties, artikelen over militaire fabrieken, tunnels uit de laatste twee oorlogen, een ondergrondse telefooncentrale in Birmingham, een regeringsbunker in het Duitse Mariëenthal, militaire radarinstallaties en de Maginotlinie in de Alpen. Kortom; boeiend leesvoer!

Op de komende SOK-ledenavond zal er een exemplaar van het blad ter inzage aanwezig zijn. Een gewoon abonnement op "Subterranea" is niet mogelijk, want het periodiek wordt alleen naar leden van Subterranea Britannica gestuurd. Voor een lidmaatschap kun je contact opnemen met ondergetekende, of rechtstreeks met: Sub Brit Membership administrator, c/o Nick Caford, 13, Highcroft Cottages, London Road, Swanley BR8 8DB Engeland.

E-mail:

nick@swanley1.freemove.co.uk

Joep Orbons

..

Taofelgezèt

World's best flavoured international rag

5000000 • Most character... Page 2 1000000000 • In the name of writing... Page 3 1000000000 • Death penalty in the province of Holland? Pag

invitation! The Lord is inviting you
in His house. Visit the mess at 5 p.m.
and go for a cup of coffee afterwards.
On Saturday, in the crypt of the
Church of Our Beloved Lady:
+31-(0)43-3213054

MUSEUM HET DOBBERIN SITTARD

**SALON VAN SITTARDESE
 KUNSTENAARS***

15.12.02 - 05.01.03

Tar de doberin gamsen Erret / Oloen / Oloen

**Kapitaal en een opvang van 15-12
 in w. haldom e. n. a. l**

Nietszand minder dan R. Glaser zal
 met behulp van die's verlog, oelbergen
 van archeologische opgravingen
 bij iin Gods. Vooral het gebouwt
 van de balbon, ald in de midslag van
 00-12 (15.00 uur) prijs werden ge-
 groven. Betaal € 4.50 een de loring in
 de syngage van. Hiervan te kanten
 wijgen. +31-(0)43-3643144

Vanaf 16-12 kant U voor € 2.50 de
 foto-terminoerling "Radio Voice
 of Hoes" best bestellen in het Adltoe

Tóch naaktwandelingen.

(Foto: Anja de Haan)

Waarsicht • Deze maand is het mogelijk om deel te nemen aan naaktwan-
 delingen door de grotten bij onze stad. Het idee is afkomstig van VVV-
 Maasriche die menemt meer op de naakte waarheid wil wijzen. De kwets-
 baarheid van de individua, de onderlinge gelijkelijk van de mensen en levan
 de moedike, zalvende kracht van de groep. De prachtige grotten bieden
 bescherming en warmte en gaant terug naar het moederbuis idee. Wijzen een
 wederzijds hebben mensen in deze krentmaand ook grote behoefte aan
 contact en soberheid. It wordt bewusteloosdijk afstand godaan van het
 onbeschaamd grazen en vopsappen. De groepen rijt qua ophoos geschoord.
 Ze hebben sich made een beschaafde, een dieretike van een bekend top-
 hotel en een internationaal succesvol vidist aangeroeld.

Waar
 21-12
 in's va
 g'ton
 wank
 in d'k
 +31-4

 Zin in
 Op de
 schout
 14.00
 bij de
 Maas
 make
 +31-4

Decem
 0944
 with el
 about
 and Pi
 Includ

 In het
 de tee
 ten DE
 lertoo
 van be
 +31-02

Wederzijdse kennisoverdracht in de Koeleboschgroeve

De vleermuis is niet langer het enige vliegende zoogdier op aarde. Ook de "bij" is een vliegend zoogdier, want de juf had pas nog verteld dat een "bij" nectar uit een bloem zoog.

Deze, en tal van andere vertederende opmerkingen vielen te beluisteren uit een groep van tachtig kinderen, die samen met hun docenten de lagere school "Koelebosch" uit Bemelen vormen en op goede vrijdag 18 april in de Koeleboschgroeve te gast waren onder begeleiding van de S.O.K.-leden Peter Jennekens, Martin Hoogerwerf, Ger Beckers, Marc Derix, Joep Orbons en ondergetekende.

+ **Henk Ramakers** (aanpassing)

Met hier en daar een wit snoetje bij de jongste kinderen en bij in enkele juf werden de kinderen in groepjes van tien door twee gidsenteams in sessies van drie kwartier rondgeleid. Veel belangstelling was er voor de rondhangende vleermuizen: vooral een prachtig groepje van dertien vleermuizen in een smalle aardpijp en één vleermuisje op ooghoogte trokken veel bekijks, maar ook het zoeken naar een stukje mergel met fossielen erin, dat meegenomen mocht worden, kon de kinderen wel bekoren.

Tijdens de rondleiding werden door de gidsen op begrijpelijke wijze tal van wetenswaardigheden verteld en werden - heel verstandig vanwege sommige "witte snoetjes" - al te spannende verhalen over bijvoorbeeld verdwalingen met fatale afloop vermeden of de kop ingedrukt.

Zo had elk kind een leuke ochtend en kwamen ze na drie kwartier ("Nu al?") een ervaring rijker en beladen met mergelblokjes weer buiten. Daar huppelde een heuse paashaas rond om de wachtende kinderen te vermaken en "verdedigde" Martin de openstaande groeve-ingang tegen al te avontuurlijke en ongeduldige jongelingen..

Al-met-al was het een gezellige dag voor jong en oud. Want ook wij, de gidsen, hebben wat bijgeleerd. Met name een simpele tekening van een zeer rondborstige dame ontlokte bij de oudste kinderen (10-11 jaar) een versje over een meisje uit Epe, dat de sex niet had begrepen en zich na "de daad" iets afvroeg waarover we erg moesten lachen, maar dat ik hier maar niet opschrijf. Tenslotte is de SOK-info een net blad, nietwaar?

Jaap Brandsma

MEET THE UNDERGROUND PRESS

Vleermuizen, fascinerende en nuttige dieren (*De Volkswil van 31 januari 2003*): Een artikel, dat nog verwijst naar de excursie in de **COOLEN** op 2 februari 2003 (zie SOK-Info 104) en de mededeling, dat door de te grote belangstelling, niemand meer in de groeve wordt toegelaten. Het is een wetenswaardig artikel, met allerlei bijzonderheden over de beestjes. Fascinerend is ook de foto van een grijnzende Ren **GILSON**, tellingcoördinator van Waalse zijde, die een vleermuis met gespreide vleugels in zijn beide handen vasthoudt. Vleermuizen spreken tot de verbeelding, staat in de foto geprint. Sommige mensen ook.

Reservepot voor CANNERBERG en Maastricht vreest forse overschrijding saneringskosten grottenstelsel (*Dagblad de Limburger DdL van 12 februari 2003*): De geschatte kosten van de sanering worden geraamd op 40 miljoen euro. Omdat het stadsbestuur gevrijwaard wil blijven van mogelijke milieuhygiënische of financiële gevolgen aan het einde van de sanering in 2008, als zou blijken dat de **CANNERBERG** niet schoon wordt opgeleverd, wil de stad Maastricht dat defensie 20 miljoen euro extra achter de hand houdt. Hoe vaak hebben we de groeven niet bezongen voor hun waarde en rijkdom. Misschien moeten we wel met de SOK- en Van Schaïkgroeven de beurs op.

Ultralopers gaan op jacht naar recordafstand (Zondagsnieuws van 09 maart 2003): een vreemde kop voor een artikel over groeven, maar ultraloper Han **FRENKEN** heeft het naar eigen zeggen maar druk met organiseren: "Op 28 december organiseren we de eerste marathon in de **GEMEENTEGROT van Valkenburg**". Dat is leuk voor de vleermuizen, die vervelen zich immers toch maar tijdens die saaie stille wintermaanden.

Zussen inspecteert mergelberg (*Het Belang van Limburg van 10 maart 2003*): Bijna honderd inwoners van Zussen hebben zich tijdens vier ondergrondse tochten in de **LACROIXBERG** laten informeren over de toestand van de mergelgrotten onder hun dorp. De tochten werden georganiseerd door het gemeentebestuur, onder leiding van de Hulpdienst Groeven. Onder de deelnemers waren mensen, die nooit in de ondergrond waren geweest. Ze waren verrast door dit labrynt, een doolhof van zestig hectare.

Met dank aan onze correspondenten Philip Duchateau, Johan Janssen, en Gilberte Nicolaes.

Voor knipsels, kopieën en uitsneden kunt u terecht op het bekende adres: Bovenstraat 28, B3770 Kanne-Riemst. Tel/fax: 012-454059.
Email: tbreuls@skynet.be

**NIET VERGETEN:
LEDENAVOND VRIJDAG 9 MEI 19.30 UUR
IN HET NATUURHISTORISCH MUSEUM MAASTRICHT.
TOT DAN!**

Activiteitenoverzicht jubileumjaar

Hieronder een (voorlopig) overzicht van activiteiten in het kader van "25 jaar SOK". Voor meer gegevens, zoals aanvangstijden etc., zie de komende SOK-Info's en de extra nieuwsbrieven.

- 9 mei 2003 NHMM - Ledenavond
- Mei 2003 Excursie(s) Frankrijk en/of Duitsland.
- Juni 2003 Lacroixberg, Z.Z.B - Verdwaaldag
- Augustus 2003 Gemeentegrot, Valkenburg - Excursie
- September 2003 Afsluiting jubileum met barbecue

Groeven in beheer bij de SOK danwel de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisaties hebben een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.

Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Koeleboschgroeve	Ed de Grood	043-3505490
Roothergroeve	John Hageman	043-3645419
Nieuwe groeve	Han Bochman	
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-3472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Erik Lamkin	043-3479823
Scharnderberg	John Knubben	043-3611227
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Valère Ceulen	043-3211759
Keldertjes Slavante	Ad Lagas	043-3253586
Houbensbergske	Erik Honée	043-3256110

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direkt melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

- 1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.
- 2^e Olav Hensing, Technische commissie
- 3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaikstichting of de SOK. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 1.

De SOK en de Van Schaikstichting stellen zich ten doel dat de afsluiting van de groeve binnen 24 uur hersteld is.

De S.O.K.-Info
is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.